

ZCHALZENÍ JEDNÉ HORKÉ HLAVY

1S 25. kapitola

Hněv je silná a mocná emoce. Každý to jistě známe, co se s námi děje, když se naštveme. Pulz se zrychlí, krevní tlak se zvýší, produkuje se množství adrenalinu (trávení se prý ale zabrzdí). Tělo se dostává do stresu. Všechny tyto a další pochody při hněvu a zlosti fyziologicky připravují tělo k útoku. Dokonce se prý zvyšuje srážlivost krve, aby tělo v případném boji tolik nekrvácelo. Samozřejmě vše také závisí na míře a intenzitě hněvu. Hněv je mocná emoce. Bible před hněvem na různých místech varuje. Přesto ale tato emoce patří k základní lidské výbavě a ani Bible ji jako takovou nezavrhne. Vždyť i Bůh se někdy hněvá! Také Ježíš uměl projevit hněv. Bible tedy neříká nějak zkratkovitě, že hněv je špatný. To, před čím varuje, jsou spíše nezvládnuté projevy hněvu.

1. Nábál a David

O otázkách hněvu a jeho projevů je plný i náš dnešní příběh. Je to příběh ze života budoucího krále Davida. Zatím je David jen psancem, který prchá před hněvem svého předchůdce, krále Saula. Se svou družinou se přesouvá z místa na místo. V našem příběhu se nachází v judských horách. V jejich blízkosti má své pastviny zámožný muž jménem Nábál. Ovšem co měl v bohatství, to mu zase scházelo v povaze a v jednání s lidmi: „*Byl zatvrzelý a v jednání zlý*“ (v. 3). Pak Nábálovi přišel čas stříhání ovcí. Taková stříž byla velkou slavností. Obdobně jako dožínky pro zemědělce. Udělala se slavnost, sezvali se příbuzní a přátelé. A když David vidí chystající se slavnost, vidí zde možnost i pro sebe a své muže. Bohatec Nábál by měl jistě dost jídla i pro ně.

A tak k němu David vyšle posly. Posílá je s přáním pokoje jemu i všemu, co mu patří. Jde tedy o poselstvo velice uctivé. Ale jen to by jistě nestačilo. Asi by příliš nepomohlo, kdyby David jen poslal vzkaz: Tak nás tady máte a nerozdělíte se s námi? Nutno dodat to, co zaznívá ve v. 16. Samotní pastýři, kteří přišli do styku s Davidovými muži, doznávali: „*Byli nám hradbou ve dne v noci po všechny dny, co jsme byli s nimi, když jsme pásli ovce.*“ Tedy nejen, že Nábálovým mužům a stádům neublížovali, ale dokonce je chránili ve dne v noci. Nábálovi tím prokázali cennou službu. A to zcela dobrovolně. David navíc nepřichází s nároky, ale s přátelskou prosbou.

Ale tady tvrdě narazili. Nábál nebyl ochoten se s nimi vůbec bavit. David mu ležel spíše v žaludku než na srdci. Kdo je David? ptá se. Jen další zběhlý otrok od svého pána (Saula). Takových se dnes vyrojilo mnoho. Mám se zahazovat se zrádci a s lůzou? Vždyť o nich nic nevím. Co je to vůbec zač, ti chlapi, co se toulají po horách. Považoval je patrně spíše za lapky nebo zbojníky než důvěryhodné muže. Svých mládenců, jak je mu doporučeno, se vůbec neptá. S Davidem se prostě bavit nebude.

2. Davidovi praskla žilka

A co David? David je je rozhodnut na Nábálovu neomalenost a tvrdost odpovědět ještě větší tvrdostí. Nedají nám chleba? Tak je povraždíme. To si přece nemůžeme nechat líbit! Co si o tom Davidově popudu myslet? Spravedlivý hněv? Dost možná. Ale pozabíte kvůli tomu množství lidí? David to sám nakonec uznává, že by to bylo z jeho strany přestřelení. Ale to je právě názorný příklad nezvládnutého hněvu. To už dokonce není ani ta sz míra spravedlnosti „Oko za oko a zub za zub“. Tohle je „hlava za proviant“. Prostě přebujelá agresivní reakce. O kapitolou dříve David ušetří život krále Saula, který jej pronásleduje a chce zabít. Nechce vztáhnout ruku na toho, kdo byl ustanoven Bohem, i když ho všichni ponoukají, aby to udělal. Měli by přece po problémech. Ale David se zde projevil jako velký Boží muž. Měl Saula na dosah, ale nakonec soud nad ním svěřuje do rukou Hospodinových: „*Chraň mě Hospodin, abych se dopustil něčeho takového na svém pánu, na Hospodinově pomazaném, a vztáhl na něho ruku. Je to přece Hospodinův pomazaný!*“ (24,7). U Nábála ovšem už nic takového nevidíme. Na Saula ruku vztáhnout nechtěl. Zato Nábála je ochoten zabít i s celou společností. Ano, Nábál nebyl král. Přece to však byl člověk. Krále zabít nelze, ale jiného člověka, byť nerudného a pohříchu neochotného ano? Jak by vypadal svět, kdyby se každá křivda, jakkoli spravedlivě pociťovaná, řešila zabíjením? Tak jak byl David v předchozím případě až předobrazem Krista, tedy toho, který se zřekl pomsty a snášel nespravedlnost a vše svěřoval do rukou svého Otce, tak v tomto příběhu je David plný člověčiny, přízemních pudů, primitivního zacházení s hněvem a frustrací. Vyvráždit. Vyvráždit je to jediné, co si zaslouží! Jak pozoruhodně se mohou v našem životě mísit jevy Boží a jevy člověčí, jevy nebeské a jevy přízemní, jevy duchovní a jevy pudové. V neděli dopoledne prožijeme krásné Boží oslovení a večer vybuchneme na manželku, v práci vyjádříme podporu a solidaritu kolegovi a při cestě z práce začneme nadávat neobratnému řidiči před námi. Někdy nám v těch chvílích pomůže, když nám Pán Bůh postaví do cesty nějakého rozumného člověka.

3. Míti ženu statečnou

A tak by to i v tom našem příběhu jistojistě dopadlo masakrem, kdyby zloduch Nábál nebyl obdařen mimořádnou manželkou. Jeden z Nábálových služebníků všechno, co se stalo, vypověděl jeho ženě Abigajl. Vypověděl jí, jak

ohleduplně a ochránářsky se k nim chovali Davidovi muži a jak s ním Nábál nakonec vyběhl. Sám to uzavřel výstižně: Nábál je „*takový ničema, že se s ním nedá mluvit.*“ (v. 17). Naléhá na ní, aby nějak zakročila, dokud je čas. Teď bylo všechno na jeho manželce. Musí něco udělat nebo to špatně skončí. Ale co udělat mezi dvěma mlýnskými kameny. Muž je naprosto nepřístupný čemukoliv a David už vyrazil na krvelačnou výpravu.

Abigajl se projevila jako žena rozumná a moudrá, a zároveň i odvážná a rozhodná. Dokázala se postavit dvěma mužům, kteří to v tu chvíli vedli opravdu špatně. Kohouti načechrali hřebínky – a mezi nimi ona, Abigajl. Doslova svým činem zachránila život svému neohodnému muži (byť jen na chvíli, ranil ho nakonec Pán Bůh sám), ale zachránila i Davida před (zlo)činem v afektu, který by se s ním táhl celý život. Bez ohledu na to, co na to řekne její muž, až to zjistí, proti jeho vůli naložila bohatý proviant a jela s tím vstříc Davidově družině. To je první odvážný krok. Ten druhý je postavit se afektované vojenské skupině dychtící po pomstě. Asi si vůbec nemohla být jista tím, jak to celé dopadne. Ale udělá to, co je podle ní v tu chvíli nejlepší – a pak, Bůh buď s námi.

A teď je zajímavé, jak jednala, když se potkala s Davidem. Jakkoli je to nepochopitelné, bere vinu na sebe: „*Má, má je to vina, můj pane. Necht' smí tvá otrokyně k tobě promluvit, vyslechni slova své otrokyně*“ (v. 24). Jak to její vina. Cožpak ona může za svého muže s příznačným *nomen omen* Nábál – Bloud? Cožpak ona jako potulné psy vyhnala ty, kteří Nábálovi prokázali cenné služby? Žádné její pochybení v tom příběhu nevidíme. Přesto bere vinu (zástupně?) na sebe. Vyjadřuje, že se proti Davidovi stala nějaká vina. Bere ji zástupně na sebe za svého muže, jen aby Davidova ujistila, že aspoň někdo v jejich domě vinu za nespravedlnost cítí, když už toho není schopen hlavní viník, Nábál. Dále za svého Blouda oroduje: „*Kéž můj pán nebere toho ničemu Nábála vážně. Vždyť je takový jako jeho jméno. Jmenuje se Nábál (to je Bloud) a jen blud je v něm*“ (v. 25). Davide, je to neřád. Kdo to ví lépe než já, která s ním musím žít. Ale nehleď na to, on to snad ani jinak neumí. Je to bloud a bloud je v něm. Co s tím naděláme?

Ale Abigajl se jen pokorně nekaje a neomlouvá svého Blouda, co má doma. Dokáže se odvážně vyjádřit i vůči Davidovi. Ale ani ty, Davide, nejednáš právě nejlíp: „*Ale nyní, můj pane, jakože živ je Hospodin a jakože živ jsi ty, Hospodin ti zabránil dopustit se krveprolití a pomoci si vlastní rukou*“ (v. 26). Velice mírně a moudře, ale přece dost zřetelně Davidovi říká, že by se dopustil zbytečného zločinu a spáchal něco jen ve své reži, kdyby mu v tom Hospodin (jejím příchodem) nezabránil. Velice pozoruhodné moudře odvážné jednání, kterým Abigajl vyjevila, že oba muži tu nějak jednají jako bloudi. Nábál, ale nakonec i David. A David je schopen to uznat.

4. V rukou Božích

Opakovaně se zde objevuje výraz „pomoci si vlastní rukou“. Když je člověk rozčilen, hněvá se, má vzteky, je obzvláště náchylný k tomu brát věci do svých rukou. A to radikálně. Kolikrát jsme v hněvu řekli nebo udělali něco, v čem jsme se později možná ani nepoznávali. Hněv je radikál. Nezná nic, kromě černé a bílé. Hněv nám zpravidla velice zúží prostor a vidění. Prostě je to tak a tak, a bude to tak a tak. V hněvu jsme náchylní k radikalitě až i agresivitě. K tomu „dopomáhat si svévolně vlastní rukou“, tedy za každou cenu si prosadit svou. Opakem takového „pomáhání si vlastní rukou“ je Kristovské: „*Když mu spílali, neodplácel spíláním; když trpěl, nehrozil, ale vkládala vše do rukou toho, jenž soudí spravedlivě*“ (1Pe 2,23). Tento Kristův postoj je nám velkou pomocí a inspirací. Nemusíme přece všechno urvat vlastními silami. Nemusíme své věci přece vždycky a za každou cenu obhájit. Nemusíme přece vždycky zvítězit nad druhými. Kdyby se Davidův amok byl pravidlem, ze světa by se stalo nelítostné kolbiště. Člověk víry ale může vědět, že nad ním a nade vším je ještě vyšší moc. Moc spravedlivější ale i milosrdnější než všechny naše lidské úsudky a soudy. Člověk víry se nemusí tolik bát o to, jestli si vybojoval a vyvzdoroval co možná nejlepší místo na slunci. A to je přece vlastně velmi osvobozující. I Abigajl připomíná Davidovi, že vede „boje Hospodinovy“ (v. 28). Jsou situace, kdy je třeba o něco zabojovat. Ale jsou to vždycky boje Hospodinovy? David je na válečné výpravě, ale toto rozhodně boj Hospodinův není. To je uražená Davidova pýcha. Záludné ovšem je, že svůj hněv a jeho projevy dokážeme snadno za „boje Hospodinovy“ vydávat, ale je tomu vždy tak?

David se vždy neubráníl svým popudům, ale měl schopnost „dát si říct“, když k němu Pán Bůh či druzí lidé mluvili (Abigajl, Nátan). Tuto schopnost a otevřenost ke korekci v sobě pěstujeme i my. A k tomu jistě potřebujeme Boží pomoc. Pomoc v zacházení s hněvem. Pomoc v tom, hněv nepopírat, ale učit se jej vyjadřovat nedestruktivním způsobem. Pomoc s tím nebrat věci do rukou svévolně a přehnaně. Pomoc v tom, nechtít za každou cenu obhájit sám sebe a prosadit svou. Někdy na to přijdeme díky Bohu sami. A někdy nám Bůh pošle do cesty lidi jako Abigajl. I za to mu patří dík. AMEN